

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 79

van **PETER VAN ROMPUY**

datum: 23 november 2020

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

Productie batterijen - Mogelijkheden

In Europa worden jaarlijks achttien miljoen wagens geproduceerd. Als die allemaal elektrisch (moeten) rijden, zal er nood zijn aan 36 gigafabrieken voor de productie van batterijen. Hiervoor zijn er o.a. reeds plannen in Zweden en Duitsland. Daarnaast zijn er al batterijfabrieken in Polen en Hongarije.

Tijdens de commissievergadering Algemeen Beleid van 3 december 2019 stelde de minister-president: "In het geval van Umicore was er sprake van een gebrek aan juist geschoold personeel. Er waren vooral te weinig ingenieurs op de Vlaamse arbeidsmarkt aanwezig om die batterijfabriek van de grond te krijgen."

1. Ziet de minister-president potentieel in het produceren van batterijen in Vlaanderen? Wat zijn de hindernissen?
2. Zijn er ter zake al initiatieven genomen? Zo ja, welke?
3. Is er een visie om het gebrek aan geschoold personeel, aan ingenieurs op de Vlaamse arbeidsmarkt aan te pakken? Welke initiatieven zal men nemen?

JAN JAMBON

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

ANTWOORD

op vraag nr. 79 van 23 november 2020

van **PETER VAN ROMPUY**

1. Er is potentieel voor productie van batterijen in Vlaanderen. Hierbij mag evenwel niet uit het oog verloren worden dat in het traject van productie van materialen van batterijen, productie van batterijen op basis van die materialen en integratie in elektrische voertuigen verschillende bedrijven een positie vinden in een waardeketen. Het gaat dus niet zozeer over produceren van de batterij als dusdanig maar over aanwezigheid in die waardeketen. Met het bedrijf Umicore is Vlaanderen hierin aanwezig. Umicore is niet actief in productie van batterijen *per se*, maar is een wereldleider in productie van materialen voor batterijen en recyclage.

De hindernissen voor productievestigingen zijn de klassieke hindernissen voor het opzetten van een productievestiging, die ook door andere bedrijven vermeld worden, gaande van loonkosten naar vergunningen tot beschikbaarheid van geschoold technisch personeel. Deze factoren spelen allemaal een rol. Voor Umicore kan opgemerkt worden dat voor R&D nog steeds duidelijk geopteerd wordt de vestiging in Vlaanderen (Olen).

2. Naar initiatieven heeft Vlaanderen in 2019 actief deelgenomen aan de Belangrijke Projecten voor Gemeenschappelijk Europees Belang (*Important project of Common European Interest-IPCEI*) voor batterijen. Dit initiatief betreft geen financiering vanuit Europa maar een krachtenbundeling vanuit verschillende lidstaten waarbij EU de mogelijkheid biedt voor goedkeuring voor verruimde staatssteun indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. De verruiming van staatsteun slaat vooral op de opening naar steun aan eerste industriële ontplooiing om de uitbouw van een waardeketen in Europa mogelijk te maken. In de pers wordt vaak naar het initiatief verwezen als de Airbus voor batterijen.

Op 9 december 2019 heeft de Europese Commissie een notificatie goedgekeurd voor een samenwerking tussen Frankrijk, Duitsland, Italië, België, Finland, Polen en Zweden met toestemming voor een verruimde steun van in totaal €3,2 miljard euro. Voor België gebeurde de deelname via een samenwerking tussen de drie Belgische gewesten en het federale niveau (FOD-economie). Steuntoekenning gebeurt primair vanuit de gewesten, terwijl het federale niveau instaat in voor coördinatie.

Zie https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_19_6705

De notificatie van 2019 omvat mogelijke steuntoekenning aan een groot initiatief opgestart door Umicore voor productie van batterijmaterialen en recyclage. De steun toegekend vanuit Vlaanderen maakt hierbij deel uit van een groot project van het bedrijf van circa 366 miljoen euro dat R&D, opschaling en eerste industriële toepassing omvat. Het project omvat een geïntegreerd geheel van materialenontwikkeling (anode en kathode materialen) en recyclage.

In termen van budgettaire inzet is recyclage veruit het grootste deel in dit project (86% van het budget). Hier is de valorisatie voorzien in Vlaanderen (Hoboken). Het project omvat ook materialenontwikkeling voor circa 14% van de budgettaire inzet. Hier is R&D, opschaling en ook eerste industriële ontplooiing voorzien in Vlaanderen.

Commerciële productie is voorzien buiten Vlaanderen voor anode materialen en nog in beraad voor kathode materialen.

Naar de toekomst kan het belang van recyclage moeilijk overschat worden. Hier wordt verwacht dat door de toename van elektrificatie het aanbod op wereldschaal van materialen niet zal kunnen voldoen en recyclage essentieel zal worden voor productie van batterijen. Umicore heeft hier een heel sterke uitgangspositie. De deelname aan IPCEI biedt Umicore een extra impuls om tijdig in te haken in een *window of opportunity* in het zeer competitieve gegeven van de transitie naar elektrificatie van de mobiliteit.

De goedkeuring vanuit Europa omvat een goedkeuring naar Vlaanderen voor 55 miljoen euro over een periode van zeven jaar. De steuntoekenning in Vlaanderen gebeurt in stappen waarbij steeds de realisatie van het afgeronde deel in rekening genomen wordt als voorwaarde voor steun aan de volgende stap, met inbegrip van de realisatie van de private investeringen zoals voorzien in de notificatie.

3. Voldoende hooggeschoolde gediplomeerden met een STEM-opleiding zijn een belangrijke betrachting van de Vlaamse regering. Er is immers een grote vraag naar dergelijke profielen op de arbeidsmarkt. Dit geldt zowel voor buitenlandse technologische activiteiten in Vlaanderen, als voor hightech start-ups en voor onze kennisinstellingen zelf. De voorbije jaren werd al de nodige vooruitgang geboekt in het aantrekken van meer leerlingen en studenten voor STEM-richtingen in het secundair- en hoger onderwijs.

De beleidsvisie rond de hogere profielen zit in de eerste plaats uiteraard vervat in de nieuwe eindtermen, die eerstdaags in het Parlement ter stemming voorliggen. De zorg die de herhaalde resultaten van PISA e.a. systemische onderzoeken aan het licht brengen, nopen ons om de minimale inhouden van ons onderwijs grondig te herdenken. Dat betekent ook dat de onderwijsverstrekkers bij de uitrol van de nieuwe eindtermen best ook in bijzondere mate stilstaan bij onze toppers, en specifiek de vraag stellen of hen voldoende recht wordt gedaan, lees: of ze voldoende worden uitgedaagd.

De nieuwe eindtermen leggen -binnenkort voor het gehele secundair onderwijs- bovendien een specifieke nadruk op STEM: de integratie van wiskunde, wetenschappen, ingenieurskunde en techniek.

Dat zou in het bijzonder de toekomstige ingenieurs moeten aanspreken.

Het nieuwe STEM-Actieplan 2020-2030 dat in de maak is, zal zeker ook verder assisteren bij de uitrol van deze geïntegreerde en maatschappelijk relevante benadering van de samenhangende curriculumonderdelen. De gemeenschappelijke visie over STEM, die wordt gedeeld door het onderwijsveld, de lerarenopleidingen, de bedrijven en sectoren... zal nog lange tijd benadrukt moeten worden. Want de hogere profielen, die in de vraag centraal staan, zitten wel degelijk in de cohorte STEM-leerlingen die in het secundair onderwijs sterk aangroeit, maar die de overstap naar STEM in het hoger onderwijs blijkbaar niet voldoende maken. Dat blijft een aandachtspunt. Zeker ook voor wat de ingenieursopleidingen betreft.

Voor de opleidingen tot burgerlijk ingenieur en burgerlijk ingenieur-architect moeten studenten die zich willen inschrijven in deze opleidingen sinds academiejaar 2018-2019 verplicht een niet-bindende toelatingsproef (een ijkingstoets) afleggen. Hiermee beogen we een sterkere instroom en verhoogde uitstroom. Vanaf het academiejaar 2021-2022 komt er ook een verplichte ijkingstoets voor de opleidingen tot industrieel ingenieur.